

Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: Digtning i udvalg

Citation: Kingo, Thomas: "Digtning i udvalg", i Kingo, Thomas: *Digtning i udvalg*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1995, s. 511.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-kingo09val-shoot-idm140375701683408.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Digtning i udvalg

Dend første Sang

Andægtigheds Opmuntring: opmuntring til andægtighed. - *og*: også. - *Jeg vil ...*: salme af Georg Niege, oversat til da. af Jacob Madsen, 1603; melodien (DDK nr. 217a), der kan følges tilbage til Hamburg 1598, findes i Anders Arrebo: *K. Davids Psalter*, 1627, til Sal. 33.

1.3

Verdens Sorg: bekymring for denne verdens ting. - *betemme*: forsvinde. - 1.4 *Slae ... Vind*: slå den hen.

2.5

Naaders: nådegavers. - *Floode-maal*: højvande. - 2.6 *grundeløse*: bundløse.

3.1

Mens: men. - *kiender*: mærker. - 3.2 *bruddet*: revnet. - 3.4 *bliver var*: opdager. - 3.6 *ankelig*: skrøbelige; sørgelige. - *Formue*: evne. - 3.8 *Leer*: om kroppen, jf. 1.Mos. 2,7.

4.1

bejamrer: klager over. - 4.3 *hamrer*: bearbejder med hammer. - 4.5 *At*: så at. - 4.7 *grøfter*: graver.

5.1-5

Nu (...) *Nu*: snart ... snart. - 5.2 *vellyst-maded*: med vellyst som madding. - 5.3 *Som*: knyttet til *vellyst*. - 5.3-4 *drage For*: trække over (og derved skjule). - 5.7 *hendis*: verdens. - *Fløye*: vejrhaner.

6.2

Sørge-lod: tung skæbne.

6.5

Avindsmand: fjende. - 6.7 *nep*: næppe. - 6.8 *ret*: virkelig. - *Stand*: tilstand.

7.1

trænger: trykker. - 7.8 *kalt*: koldt.

8.3

Did: derhen. - 8.4 *bag Dørren*: nl. på den foragtedes plads. - 8.6 *drybe*: drypper. - 8.7 *neppist*: knap.

9.1

Thi: derfor. - 9.2 *Du*: for at du.

10.1

2 *Slae ...*: jf. 2.Mos. 17,6, hvor Moses slår vand af klippen. - 10.4 *glemme*: bevare. - 10.7 *finde*: mærke.

11.7

Prøve-finger: prøvende finger. - 11.8 *Flux*: straks; helt.

12.2

lønlig: skjulte.- *Vraa*: krog.- 2.6 *Taal*: tålmodighed.

13.2

Fiære-ham: fjederham, fjerdragt. - 13.3 *lette*: løfte. - 13.4 *Lyste-kram*: ting, der vækker lyst.

13.7

yde: fremføre.

14.1

hvile: skal hvile. - 14.2 *Tanke-tøj*: ting, der optager tankerne. 512 - 14.4 *Hald*: klippe. - 14.5 *af*: bort. - 14.7 *snedelig*: snedigt.

15.1

Avind: misundelse.- 15.2 *det*: det som.- 15.3 *tilrede*: klar.- 15.5 *agter*: vil begive mig. - 15.7 *vanke*: vakle.

16.7

Til: for.

Hierte-Suk

1

Steenig: stenhårde.

2

Blødne: blive blød.

3

Bredd: rand.

5

lise-kule: kule til is.

6

frøsne: frosne.

8

Tøe: kunne tø.

9

Søvne-pryne: sovetryne.

11

Øyenbryne: øjne

12

Vække: skal vække.

13

Gløder...: jf. Es. 6,6-7.

14

op og ned: fra øverst til nederst.

15

At: så at. - *demper*: tilintetgør.

Dend II. Sang

Tugtemestere: opdrager, lærer. - *til*: som fører til. - *og*: også. - *Jeg raaber fast ...*: Salmen, der opr. er en reformert gendigtning af Sal. 130, blev oversat til da. af Steen Bille 1612; melodien (DDK nr. 208) kendes tidligst fra en salmebog fra Strasbourg, 1539.

1.4

Hu: sind. - 1.5 *fule*: urene; onde. - 1.6 *Fra*: for. - 1.8 *Ham*: ydre; skikkelse.

2.3

vanke: gå. - 2.5-6 *Verden ... hen*: kaste helt vrang på denne verden. - 2.8 *Poenitentz*: bod.

3.1

Mens: men.

3.3

Støv(s): om det syndige og forgængelige, jf. 1.Mos. 18,27.

4.3

tvettet: rensat. - 4.4 *sølet ud*: sølet til.

5.5

udlover: lover. - 5.7 *hun*: den.

6.1

Min Kiærlighed ...: Der er tale om et brud på det første af de ti bud, jf. 2.Mos. 20,3-17; i de følgende otte strofer bekendes forsyndelser mod resten, idet niende og tiende bud omtales samlet i strofe 14. - 6.6 *grundig*: virkelig. - 6.7 *skakrer*: køber (uhæderligt).

513

7.3

mig (...) styrket: søgt min styrke. - 7.4 *kryst*: knuget. - 7.5 *Bander*: forbandelser. - 7.8 *snakke-frj*: uhæmmet i sin tale.

8.1

Sabbaten: hviledagen, nl. søndagen. - 8.4-5 *Behag ... fylde*: fornøjelse til at opfylde min vellyst.

9.1

lyder: adlyder. - 9.2 *Øfrighed*: overordnede; Luther sidestiller forældre og overordnede i sin gennemgang af de ti bud i katekismen. - 9.3 *For*: pga. - *billig*: berettiget. - 9.7 *doved*: dovent.

10.2

slæt: helt. - 10.4 *sæt*: udsat. - 10.5 *Tungens Sverd*: jf. Sal. 57,5. - *Egge*: æg. - 10.6 *Foruden*: uden.

11.3

svale: nl. ved at tilfredsstille begæret- 11.6 *Til (...)* *staar*: er vendt mod.

12.1

drevet: bedrevet. - 12.2 *sleedsk*: svigefuld. - 12.3 *X for V*: ti for fem. - 12.4 *tedsk*: upålidelig. - 12.5 *Træck*: kneb. - 12.8 *sær*: særlige.

13.1

sparer: skjuler. - 13.2 *Tant*: usandhed. - 13.4 *Forvant*: beslægtede. - 13.5 *Lempe*: gode rygter. - 13.7

dempe: tilintetgøre.

14.2

treskeligen: listigt.

14.4

Meed: synsfelt.

15.2

Nag: bekymring. - 15.7 *faure*: smukke. - *Lyder*: laster; fejl. - 15.8 *min ... Mord*: mord på min sjæl.

16.7

Læge-væler: optrevlet linned til forbindelse.- 16.8 *modig*: bedrøvet.

17.4

vaandis: lider. - 17.6 *haanis*: skammer mig. - 17.7 *slider*: river.

18.1

drybe: dryppe. - 18.4 *Amægtighed*: afmagt. - 18.5 *helder*: holder på skrå.

19.1

besprette: bestænke. - 19.3 *at*: til at. - 19.7 *alt*: bestandig. - *krøye*: bøje sig; vende sig. - 19.8 *Himmel-agt*: stræben mod himlen.

20.3

om: for (at fa). - *Afløβning*: tilgivelse. - 20.6 *gak*: gå. - 20.7 *udføre*: udtale; udbrede. - 20.8 *Lof*: lovprisning.

Hierte-Suk

1

klage: klage over.

2

slet: helt.

5

Lowens Steene: stentavlerne med Moseloven, jf. f.eks. 2.Mos. 24,12.

7

Bud-ords: buds.

514

12

Stand: tilstand.

14

Krympis: krymper mig.

17

laue: ordne.

18

saa: sådan.

19

am: kue; straffe, jf. Gal. 3,24.

Dend III. Sang

Sangen er en bearbejdelse af Johann Rists salme »Jammer hat mich ganz umgeben« fra *Himlische Lieder*, 1642. Denne salme har Brorson oversat som nr. 210 i *Troens Rare Klenodie*, jf. Hans Adolph Brorson: *Samlede Skrifter II*, 1953, s. 221ff.

forsagt: modløs. - *Rind nu op ...*: første morgensang i *Aandelige Siunge-Koors Første Part* (s. 61); melodien, der var meget udbredt, kan føres tilbage til J.B. Lully: *Ballet royal de L'Impatience*, 1661; den er aftrykt s. 285.

1.3

Tvinger: plager. - *saare*: voldsomt. - 1.5 *Giekken ... spilled*: holdt ham for nar. - 1.6 *Naader*: nådegaver. - *bag ... kast*: foragtet. - 1.7 *drilled*: tumlet.

2.2

knæged: knækkede; bøjede. - 2.4 *Vraa*: skjul. - 2.5 *Lowen*: Moseloven. - 2.6 *i Grund*: til bunds. - 2.8 *i Mund*: Helvede fremstilles tit som et uhyre med et stort gab, jf. titelkobberet s.163.

3.1

Hvert: ved hvert. - 3.2 *ramler*: farer afsted. - 3.3 *skramler*: rumler. - 3.5 *sprette*: springe.

4.1

frygter mig: frygter. - 4.3 *i Hase*: i hælene.

5.1

slet: helt. - 5.2 *hees*: hæs. - *kikker*: hulker. - 5.3 *pikker*: banker. - 5.5 *udi Støven*: i støvet (som synderen har kastet sig i). - 5.7 *Blodet*: Sjælen og livet er efter bibelsk opfattelse knyttet til blodet, jf. feks. 1.Mos. 9,4. - 5.8 *Vaandefuld*: fold af smerte el. angst. - *Verk*: pine.

6.3

udfuler: rådner hen. - 6.4 *Vrier*: vrider. - 6.5 *Taare*: tårer.

7.2

lønlig: skjult; hemmelig. - *tærer*: spiser. - 7.4 *svemmer*: svømmer.

7.7

stedse: altid. - 7.8 *giftig-odded*: med giftig spids.

8.1

Vaager: er vågen. - 8.2 *Qvide*: frygt; sygdom. - 8.4 *Aatte*: ejede. - 8.7 *Hver*: i hver. - *paahenger*: tynger. - 8.8 *saa*: så dan.

9.2

kunde: kan. - 9.8 *Vond*: kæp.

10.2

hun: den. - *slummer*: slumrer. - 10.3 *optrummer*: 515 opskræmmer (ved trommeslag). - 10.4 *Drømme-troo*: indbildning i drømme.

11.5

forsaget: nægtet. - 11.8 *Stand*: tilstand.

12.4

Fynd: kraft; virkning.

13.3

Hielpе-stenen: symbol på Guds støtte, jf. I.Sam. 7,12. - 13.4 *hielpе-keed*: ked af at hjælpe. - 13.7 *Finder*: mærker.

14.1

plat: fuldstændig. - 14.2 *Troens Anker*: jf. Hebr. 6,18-19, hvor håbet kaldes sjælens anker. - 14.5 *Cain(s)*: Kain dræbte sin bror og blev derved den første morder, 1.Mos. 4,3-16. - 14.6 *Judas Strikke*: Judas hængte sig efter at have forrådt Jesus, Matt. 27,3-5.

15.2

stylter: vakler. - 15.4 *trøstig*: trøstefulde. - 15.5 *end*: endnu. - 15.6 *og*: også. - 15.8 *Hu*: sind.

16.1

vel: godt. - 16.6 *Miβhaabs*: håbløsheds. - 16.7 *vaade*: ulykke.

17.2

Hvor: hvordan. - 17.3 *tigged*: jf. Matt. 26,36-44. - 17.4 *Vee*: smerte. - 17.6 *svedte Blood*: jf. Luk. 22,44. - 17.8 *Flood*: udspring.

18.1

formad: jf. Matt. 26,47-56. - 18.2 *For*: pga. - *fule*: onde. -18.3 *for*: fordi. - *Liuset*: lyset.

18.7

Hudefletted: pisket. - *spøtt*: overspyttet; jf. Matt. 26,67. - 18.8 *At*: for at; så at. - *vorde*: blive.

19.1

Tornekronen: jf. Matt. 27,29. - 19.3 *forne*: gå ud, visne. - 19.4 *fanger*: får, fæster. - 19.6 *Handskrift*: gældsbevis, jf. Kol. 2,14.

20.1

Siæle-tørst: jf. Johs. 19,28-30. - *Tvang*: plage. - 20.4 *Aandefang*: åndedrag.

22.1

Grav: jf. Matt. 27,66. - 22.4 *Sting*: stik. - *hand*: døden. -22.7 *afvelte*: væltede bort, jf. Matt. 28,1-2.

23.1

Helvede: jf. 1.Pet. 3,18-21. - 23.3 *i Skruer*: i lænker. - 23.5 *til Himmels*: jf. Mark. 16,19. - 23.8 *Hos*: ved.

24.1

trygge: pålidelige, jf. 1.Johs. 2,1. - 24.3 *Vidne*: vidnesbyrd. - 24.8 *jo*: stadig.

25.1

Torden-skrald: jf. 2.Mos. 19,16-19. - 25.4 *staa paa Fald*: være ved at falde. - 25.6 *Hugorm(s)*: jf. 1.Mos. 3,15; traditionelt opfattes slangen som Satan.

25.8

Ved: fast i, ved. - *hulde*: nådige; trofaste.

26.1

Banghed: ængstelse.

27.1

froo: glad. - 27.3 *Skiul ...*: jf. Gal. 3,27. - 27.5 *Baade*: fordel.-27.8 *Jeg*: så at jeg.

516

Hierte-Suk

4

obnis: åbnes. - *Leer*: om kroppen, jf. 1.Mos. 2,7.

5

Gab: Helvede fremstilles tit som et uhyre med et stort gab, jf. titelkobberet s. 163.

6

Spendis: udspiles. - *min Siælis Tab*: tabet, fortabelsen af min sjæl.

7

slæt: helt.

8

Lowen: Moseloven.

12

din Side: nl. med såret efter spydsticket, jf.Johs. 19,34.

Dend IV Sang

Denne salme var blevet trykt i to salmebøger allerede i 1680, i *Dend ny Fuldkommen Psalmbog* og i anden udg. af *Aandelige Hofvet-Nøgel*.

HErre JEsu ...: salme af Hans Christensen Sthen fra 1588; melodien (DDK nr. 82) er komponeret af Joh. Rhau, 1589.

1.2

vee: smerte.- 1.6 *giør*: giver.

2.1

brød: overtrådte, syndede. - 2.2 *dobbelt Død*: nl. sin egen og hele menneskehedens. - 2.3 *Mig ... opskrivis*: skrives tusinde gange i mit regnskab.

- 2.5
Utald: utallige. - 2.6 *Hos*: ved. - 2.7 *de*: de (synder) som.
- 3.5
Vraa: krog.
- 4.3
Ræt: helt.
- 5.3
forvare: hindre i at begå synd. - 5.5 *Gaar*: går jeg. - *Leed*: (rette) vej. - 5.6 *Beed*: græsgang.
- 6.2
Mit ... staa: at mit hus står, jf. Matt. 7,24-27.
- 6.6
aff Stand: bort fra sin plads.
- 7.2
skuffelig: bedragerisk. - 7.6 *harm*: skade; sorg. - 7.7 *og*: også. - *giekke*: narre.
- 8.4
Garn: fangegarn. - 8.6 *Hver ... Barn*: hver skurk er som et barn.
- 9.4
slaer: slår.- 9.5 *baer*: bar.- 9.6 *svaer*: tung.
- 10.2
Det... talt: uden at det er talt.
- 10.7
Du ... jo: uden at du ved det. - *til Prikke*: nøje.
- 11.7
tigger: tigger om.
- 12.1
maat: kan. - 12.2 *Skiel*: rimelighed. - 12.7 *spare*: skåne, jf. Matt. 15,26-27.
- 13.4
Trang: nød; behov. - 13.5 *Sandheds Ord*: om Jesus, jf. Johs. 1,14. - 13.7 *sanke*: samle.
- 14.4
plat: fuldstændig. - 14.6 *slæt*: helt.
- 517
- 15.5
lee: le ad. - *Meen*: fejl; skade. - 15.7 *Riis*: knippe af kviste, brugt som strafferedskab.
- 16.3
Nyrene: om menneskets inderste, jf. Johs.Åb. 2,23. - 16.6 *skiær*: fuldstændig.
- 17.1

Mens: men.- 17.3 *lenter*: venter.- 17.4 *sagt*: roligt.

18.1

dyre: dyrebare, jf. Johs.Åb. 7,14. - 18.5 *Af*: for. - 18.7 *finde*: mærke.

19.1

Des: derfor. - *være*: skal være, skal vises. - 19.7 *Lov*: lovprisning.

Hierte-Suk

1

uden: uden for; uden. - *Vaade*: fare; ulykke.

2

foruden: uden.

3

Vee: smerte.

6

tilskynder: lader komme.

7

Tvang: plage.

9

Nu (...) *nu*:snart ... snart.

10

iSæde: (sikkert) siddende.

12

Jesu Troo: tro på Jesus.

13

Saa: sådan. - *lenked*: lænket sammen.

14

iskienked: fyldt.

15

Omgangs Skaal: skål, hvoraf den ene efter den anden drikker på omgang.

16

Slig: sådant.

19

Fra: over.

Dend V.Sang

ihvor meget: hvor meget end. - *Udi din ...*: gendigtning af Sal. 6, der findes på da. fra 1620; melodien (DDK nr. 331) kendes fra Genève 1542.

1.5

At: for at. - *Syndsens Sone*: soning af synden. - 1.6 *Vunder*: sår (som Jesus fik ved korsfæstelsen).

2.2

synde-giekked: af synden narrede. - 2.3 *bløde*: væde.

2.4

Lowens: Moselovens. - *Snerte*: slag. - 2.5 *slide*: sønderrive. - 2.6 *Til*: for.

3.1

besinder: besinder på. - 3.4 *andser*: ænses. - 3.6 *slæt*: helt.

4.1

gnie: gnide. - 4.2 *vrie*: vride. - 4.3 *nedrig*: lave. - 4.5 *Livet*: kroppen. - *riste*: ryste. - 4.6 *daalligt*: usselt.

518

5.1

Fra først: så snart. - *randt af Roode*: blev født. - 5.4 *Eble*: jf. syndefaldet, I.Mos. 3. - 5.6 *Patte-drag*: sug fra brystet.

6.1

Nep: næppe. - 6.2 *Gange-vogn*: vogn, hvor børn lærte at gå. - 6.4 *Flux*: straks; rask. - 6.6 *bander*: forbandelser.

7.1

Riiset: knippet af kviste, brugt som strafferedskab. - *qviste*: piske. - 7.2 *med Liste*: forstandigt. - 7.3 *dempe*: tilintetgøre. - *art*: væsen; karakter. - 7.4 *dulmed*: blev svagere. - 7.5 *Sig (...)* *ulmed*: blev heftig. - 7.6 *Fart*: fremgang; magt.

8.1

optriinde: gik frem. - 8.3 *tugt*: opdraget. - 8.4 *HErrens ... Ære*: ærefrygt for Gud.

9.4

daaret: narret, bedraget.

10.3

med Jacob: som Jakob, jf. I.Mos. 32,24-30. - 10.5 *forsaget*: afvist.

11.2

stiget: gået. - 11.3 *Lime-spoor*: mudrede vej.

11.5

Did: der.

12.1

fundet: mærket. - 12.5 *obned*: åbnede; jf. Es. 41,18. - 12.6 *At*: så at.

13.3

Lyste-regiment: magt, styre på grundlag af lyst. - 13.6 *Syndbetient*: tjent med synd.

14.1

Sootte-sengens: sygelejets. - 14.2 *og*: også. - 14.3 *mod*: i forhold til. - 14.4 *For tøj*: jf. Dan. 5,27. - 14.6 *afgrund*: fuldstændigt.

15.1

Mens: men. - 15.2 *sig at stække*: blive kortere, dvs. gro sammen. - 15.3 *føer*: rask. - 15.6 *Rør*: jf. Es. 42,1-4.

16.3

underlig: underfuldt.- 16.5 *bebrevet*: lovet (skriftligt).

17.1

Saa: sådan. - 17.2 *Mægle*: store.- *goode*: godhed. - 17.3 *treen*: gik. - *svang*: gang; kraft. - 17.5 *HErrens Frygtis*: gudsfrygts.

18.1

kiender: erkender.

19.5

befæste: skal gøre sikker. - 19.6 *Fodefied*: spor.

20.1

i: på. - 20.2 *neye*: bøje mig.

Hierte-Suk

6

Svoule-pø lens: jf. Johs. Åb. 20,10.

7

for: pga. - *blodig Sved*: jf. Luk. 22,44.

9

trygge: pålidelige.

10

at: for at.

11

Velte-klodd: rullende kugle.

13

skiendelig: med skam.

14

neye: bøje.

16

opveye: løfte op.

519

Dend VI.Sang

Af dybeste Nød ...: salme af Luther, oversat til da. 1529; melodien (DDK nr. 1) er af Joh. Walter, 1524. - *HErren ...*: gendigtning af Sal. 23 ved Anders Arrebo i hans *K. Davids Psalter*, 1623; melodien (DDK nr. 175) er komponeret af J. Klug, 1533.

1.6

Sting: stik. - 1.7 *Stryg ...*: rens dig for synd mod uskyldige, jf. 1.Kong. 2,5.

2.5

Leer: om kroppen, jf. I.Mos. 2,7. - 2.6 *Naader*: nådegaver. - *anseer*: betragter.

3.1

Der: da. - *lønlig*: i det skjulte. - 3.2 *paasætte*: påsatte.

3.3

slæt: helt. - 3.5 *kom ... oppaa*: kom på mig. - 3.6 *smitted*: besmittede. - 3.7 *skamfuld*: skændige. - *Spette*: pletter.

4.1

toode: vaskede. - 4.2 *Blodet ...*: Dåben giver den kristne del i Jesu forsoningsdødjf. Rom. 6,3-11.

5.1

Mens: men. - *bedre*: skal forbedre. - 5.3 *forvaret*: bevaret. - *granat*: nøje. - 5.5-6 *Jeg (...) jo*: at jeg ikke. - 5.5 *haanlig*: skammelig. - 5.6 *med Vidskab*: bevidst. - *sæt*: sat.

6.1

dyre: højtidelige; hellige. - 6.2 *sooret*: svoret. - 6.5 *spille*: lege.

7.1

Hierte: kære.

7.3

At: for at; så at. - 7.5 *Basunis Lyyd*: basuns lyd (der indvarsler Guds tale på Sinaj, 2.Mos. 19,16-19).

8.1

Væjr: blæst. - 8.3-4 *steen-haarde ...*: jf. 2.Mos. 31,18, hvor Guds finger skriver på lovens stentavler. - 8.5 *lyder*: lytter. - 8.6 *daarlig*: skadelige; tåbelige. - 8.7 *opstemmed*: spillet.

9.3

vildt: vil (du). - *ræt*: virkelig. - 9.5 *qvisted*: piskede. - 9.6 *Rijs*: knippe af kviste, brugt som strafferedskab. - 9.7 *Opskærpis*: gøres skarpere (nl. ved at ligge i saltlage).

10.1

Aue: opdragelse. - 10.2 *kællen*: lysten. - *Synde-degge*: person der er opflasket med synd. - 10.5 *Miskundhed*: barmhjertighed.

11.3

Betle-stav: tiggerstav. - 11.5 *Dog fik*: så fik dog. - *Arme*: fattige. - *Bood*: hjælp. - 11.7 *kiender*: erkender.

12.1

korted: formindsket. - 12.2 *Mammons*: penges, jf. Matt. 6,24. - 12.4 *Tynge*: byrde.- 12.5 *gulpe-græd*: græd højt.

13.4

glatte: sprede lys over. - 13.6 *foosded*: sparket. - *som*: hvilket. - 13.7 *Nedrig'*: lavtstående; ydmyge.

14.1

gaar ... Traad: lykkes for mig. - 14.2 *mislinger*: mislykkes. - 14.3 *Anslag*: plan. - 14.7 *Foruden*: uden.

15.3

træskelig: listigt. - 15.5 *faar (...)* *hen*: giver. - 15.6 *Ihvor*: hvor meget.

16.1

Lowen: Moseloven. - 16.3 *forskuadt*: forkastet. - 16.5 *520svangred*: gravid. - 16.7 *Døden*: genstandsled for *auler*, jf. Rom. 6,23.

17.1

mit... om: omkring mit hjertes afgrund. - 17.2 *vanke*: vandre. - 17.7 *sanke*: samle.

18.2

fast: næsten. - 18.3 *Muld*: jf. 1.Mos. 2,7. - 18.5 *Verk*: pine. - *Vee*: smerte. - 18.6 *lad (...)* *see*: vis. - 18.7 *annammer*: tager imod.

19.3

Skil mig ved: befri mig for. - 19.4 *For*: pga. - 19.7 *meder*: sigter.

20.

Forny ...: jf. Sal. 51,12.- 20.3 *alt*: stadig, *-from*: god; from. - 20.4 *dig bekiender*: erklærer at jeg tror på dig.

Hierte-Suk

4

Møye: plage.

9

Hierte: kære.

12

Trang: nød. - *Vee*: smerte.

13

husvale: trøste, opmuntre.

14

trøstig: trøstende.

16

finde: mærke.

Dend VII. Sang

Beredelse: forberedelse. - *Annammelse*: modtagelse.

1.5

At: derved at. - *af*: fra. - 1.7 *brød*: begik.

2.1

For: pga.; i stedet for. - 2.2 *Eva ...*: jf. 1.Mos. 3. - 2.3 *sig... befalde*: Adam syntes om.

2.5

ævig Ord: jf. Johs. 1,1-14. - 2.6 *Redt*: tilberedt.

3.3

leder: nl. *mig*. - 3.4 *Foode-fied*: fodspor.

4.2

Lammet(s): om Jesus, jf. Johs. 1,29. - 4.3 *æde*: spise. - 4.5 *Bryllupsklæder*: om menneskets rette tilstand ved foreningen med Jesus, jf. Matt. 22,1-14.

5.1

Klæd (...) *aff*: tag af, affør. - *Ville*: vilje. - 5.2 *ham*: dragt; skikkelse.

6.2

min JEsu Troo: tro på min Jesus.

6.6

Torne-piig: pig fra tornekransen.

7.1

Eble-kierne: om frøet til synd, jf. 1.Mos. 3. - 7.3 *ublu*: skamløse. - *Stierne*: pande. - 7.6 *Vild*: kærlighed; forkærlighed.

8.4

dempe: tilintetgøre.

9.2

dyre: dyrebare. - 9.4 *Æde...*: jf. Luk. 12,19.

521

Dend VIII. Sang

iligemaade: ligeledes. - *Beredelse*: forberedelse. - *Annammelse*: modtagelse. - *Et trofast Hjerte ...*: salme af Hans Christensen Sthen, 1586; melodien (DDK nr. 196) er komponeret af M. Prætorius 1610.

1.4

fange: få. - 1.5 *Mens*: men. - 1.6 *fuul*: ond.

2.7

forbind: bind.

3.2

kaade: frodige.

4.2

at: for at.

Hierte-Suk

1

Hierte: kære.

2

faa: give.

3

bedrøve: plage.

4

At: så at; for at.

5

Ild og Vand: jf. Sal. 66,10-12.

6

taal: tåler.

7

hart: hårdt.

9

Mens: men.

11

Stikdeman: antænd dem.

13

Junge: spand.

16

slig: sådan.

Dend IX. Sang

Jesu søde Hukommelse: opr. middelalderlig hymne, oversat til da. af Jens Jenssøn Otthense 1625; melodien (DDK nr. 438) er komponeret af Barth.Gesius 1603.

1.1

Alter-food: knæfald ved alteret. - 1.3-4 *Lam ...*: jf Johs. 1,29.

2.2

skiær: skærer. - 2.3 *Mens*: men.

4.1

under: i skikkelse af. - 4.4 *dyre*: dyrebare.

5.1

Æd: spis, jf. Luk. 12,19. - 5.4 *Som*: knyttet til *Skaal*.

6.2

Endog: selvom. - *Sands*: forstand; sans. - 6.3 *slæt*: helt.

7.1

Seer: se. - 7.2 *ærer*: ær. - 7.2-4 *Hemmelighed ...*: Der er tale om den lutherske ubikvitetslære, hvorefter Jesus er legemligt til stede i enhver nadver, samtidig med at han troner i himlen. - 7.3 *hos*: ved. - *GUds høyre Haand*: jf. Matt. 26,64; if. den lutherske opfattelse ikke et fysisk sted, men et udtryk 522 for Jesu magt og herlighed. - 7.4 *her*: nl. i nadveren. - *i Testamentes Baand*: bundet af løftet i nadverindstiftelsesordene, f.eks. Matt. 26,26-28, hvor brød og vin identificeres med Jesu kød og blod.

8.1

Der: nl. i sin herlighedstilstand. - 8.4 *signed*: velsignede.

9.2

mist: vise.

10.2

At: fordi. - 10.3 *Pant*: om nadveren, der er pant på opstandelsen, jf. Matt. 26,29.

12.1

bridt: dækket. - *Sandheds Mund*: om Jesus, jf. Johs. 18,37. -12.3 *qveger*: opliver.

13.3

Jeg ... jo: uden at jeg kaster. - *hen*: bort. - 13.4 *did*: derhen (nl. til nadverbordet).

Dend X. Sang

1.1

Hyrde: jf. Johs. 10,11. - 1.3 *Siæle-bood*: hjælp for sjælen.

2.4

Slangen(s): jf. 1.Mos. 3,15; traditionelt opfattes slangen som Satan.

3.4

blefstu: blev du.

4.1

viger: vig. - *hen*: bort. - 4.4 *beleer*: ler ad.

Hierte-Suk

Betænkninger: overvejelser. I *hvo*: hvem. - *føder*: nærer.

4

saa: sådan.

5

Hiertet (...) *omrinder*: flyder rundt om hjertet.

6

finder: viser.

7

korsfæste: korsfæstede.

8

med dig selv: dvs. med dig selv som mad.

9

hvi: hvorfor. - *regne*: lade regne.

10

Manna: jf. 2.Mos. 16,13-31. - *hvad*: hvor. - *høyt*: ophøjet, stort. - *tegne*: skrive.

12

Som: knyttet til *du*. - *udaf Ævighed*: siden urtiden.

14

livagtig: legemligt.

16

smaalig: vedholdende.

17

ladet: have ladet.

19

konstig: sindrigt. - *Demants*: diamants. - *hengd*: have hængt.

20

Kontrafey: portræt. - *omsprengd*: bestænket.

21

Mens: men.

22

Lignelse: billede.

523

23

Fra Lem til anden: fra den ene legemsdel til den anden.

24

blev: forblev.

25

æde: spise.

26

Himmel-man: manna fra himlen.

27

Klippe-sprungne Vand: vand, der er sprunget ud af klippen, jf. 2.Mos. 17,6.

33

deler: uddeler.

34

Slangens Hoved: jf. 1.Mos. 3,15; traditionelt opfattes slangen som Satan. - *hos*: ved.

38

Paaske-Lam: nl. ligesom i Gl.Test., 2.Mos. 12,1-20. - *i ... glæde*: glæde ved afbildninger, efterligninger.

39

40 *Det er...*: nadverindstiftelsesordene, jf. Matt. 26,26-28.

41

andre: nl. de reformerte, der anser nadverens brød og vin for kun at være symboler på Jesu legeme og blod.

Dend XI. Sang

kier ad: elskende.

1.1

Far: farvel. - 1.2 *keedis*: er ked af. - 1.3 *mig ... oppaa*: har lagt på mig.- 1.4 *hvister*: kaster. - 1.6 *Forfængelighed*: tomhed, jf. Præd. 1,2.

2.2

fauer: smuk. - *Gestalt*: skikkelse. - 2.3 *Glar*: glas. - 2.4 *skrattende*: sprukket klingende. - 2.5 *Ise-skrog*: tynd is.

3.2

smugende: listende.

4.4

vexlis omkring: forandres. - 4.5 *Mercke*: betydning. - *Meed*: mål; vurdering.

5.5

gleed: bevægede sig uden hindring; gled (men uden at falde).

6.2

opførte: opstegne. - *Dunst*: tåge. - 6.3 *konstig*: sindrige. - *opblæsere*: oppuster (til hovmod).- *hvegende*: ustadige, urolige.

7.1

Troo: trofasthed. - 7.2 *alt*: bestandig. - *Fløyet*: vejrhanen. - 7.3 *heldige*: yndige. - *Skalk*: skurk. - 7.4 *Drøfvælsens*: modgangens. - *Kalk*: bæger, om lidelse, jf. Matt. 26,39. - 7.5 *og*: også. - *Forfarenhed*: erfaring.

8.2

dødelig: dødbringende; *Som* er genstandsled. - *kyst*: kysset. - 8.3 *Tynder*: letantændeligt stof. - 8.4 *henhvist*: henkastet.

9.3

takker dig af: opgiver dig. - 9.4 *synker*: sænker. - 9.5 *lengis*: længes efter. - *bøde*: råde bod på; opveje. - 9.6 *Abrahams Skiød*: om paradiset, jf. Luk. 16,19-26.

10.2

Vaaer: vår. - 10.3 *opgry*: komme frem, jf. Johs.Åb. 21,23. -10.4 *Næde*: næ, aftagende måne.

11.2

idel: lutter. - 11.4 *skakre*: købe (uhæderligt).

12.3

Kronen: om det evige liv, jf. 1.Pet. 5,4. - 12.4 *Lammet*: om 524 Jesus, jf. Johs. 1,29. - 12.5 *fortrød*: ærgrede; *Satan* er genstandsled.

13.1

Yndist: ynde; yndest. - 13.5 *avindsyg*: misundelige; hadefulde.

14.4

stedse: altid.

15.2

Forfriskis: fornys. - 15.5 *Mens*: men.

Hierte-Suk

1

vanked: vandret.

2

forfængelig: værdiløse; forargelige.

3-5

Nu (...) Nu: snart ... snart.

3

hos: ved.

4

kyst: kysset.

5

omhvipped: løbet omkring.

7

omhveged: flakket om.

8

Lykke-pott-vall: lotterispil.

9

omnysled: bevæget sig omkring. - *Kram*: ting, varer; butik.

11

omhvimsed: løbet omkring.

12

monned: fortrinnet, - *fra*: frem for. - *Troo*: trofasthed.

14

Amagt: afmagt.

15

for læt: jf. Dan. 5,27.

16

I hvor: hvor end. - *sæt*: sat.

19

tjmelig: af denne verden.

20

slipper (...) af Skaft: & ende.

23

meed: mål.

24

jdæl: lutter. - *Forfængelighed*: tomhed, jf. Præd. 1,2.

1.2

Roo: glæde; ro. - 1.3 *mit Hoveds ...*: jf. Jer. 2,32. - 1.4 *Pligtanker*: kraftige nødanker. - 1.7 *hår (...)*fat: holder fast.

2.3

derhos: tillige. - *agter*: iagttager; vurderer. - 2.4 *Leer*: om kroppen, jf. 1.Mos. 2,7. *hvad*: hvor. - 2.6 *bemøye*: anstrenger. - 2.7 *Alt*: stadig; helt.

3.3

Der: da. - *Gang-vogn(en)*: vogn, hvor børn lærte at gå. - 3.5 *Barneskik*: barndom.

4.1

Lykke: skæbne; lykke.

5.1

friste: erfare. - 5.3 *Støde*: støtte. - 5.5 *hen*: bort. - 5.7 *igien*: tilbage.

6.4

Alting ... til: at alting bøjer sig for dem.

525

6.6

stedse: altid.

7.4

Meed: sigte, mål. - 7.5 *Tornen*: tjørnen. - 7.6 *agter*: ænsler.

8.2

mangeleed: på mange måder. - 8.4 *med ... dryber*: lader plage dryppe. - 8.6 *hiem*: gå igennem.

9.2

forsynlig: omhyggelige. - 9.3 *sig (...)* *sagter*: bliver da svagere. - 9.4 *bereed*: klar til. - 9.5 *Attraa*: lyst. - 9.6 *For*: for at. - *saa*: sådan.

10.3

mit Leer ...: om skabelsesprocessen, jf. 1 .Mos. 2,7.

10.5

omspeyler: opfatter helt og dækkende. - 10.6 *Vind*: ånde; tarmluft.

11.3

slæt: helt. - 11.6 *Tinding*: tinde. - *sæt*: sat. - 11.7 *forgiet*: glemt.

12.4

Fundet: mærket. - 12.5 *Bood*: erstatning.

13.1

skikken ordner; opfører. - 13.2 *Forvidenhed*: selvklogskab.

14.1

regne: lade regne. - 14.2 *bløde*: væde. - 14.3 *tegne*: vise ved tegn. - 14.4 *Helsot*: dødbringende sygdom. - *Frendis*: slægtnings.

14.5

plat: fuldstændig.

15.2

i hvad: hvad end. - 15.6 *stand*: tilstand. - 15.7 *Mester-mand*: hersker; ophavsmand.

16.3

Tarv: fornødenhed. - 16.4 *tør*: behøver. - 16.5 *Stød*: tider; stød.

Hierte-Suk

1

hvi: hvorfor.

2

til Rætte staa: være underkastet en retssag.

3

sumpig: sumpede.

4

Vraa: krog; skjul.

8

Vedermood: bedrøvelse.

11

spæ: spæd.

12

paa ... løb: gik på lykken(s gænger).

13

anke: smerte; ærgre.

15

Mood: sind.

18

Velde-stool: trone.

20

Velstands: velmagts.

21

bejamrer: jamrer over.

22

Fiadse-kast: tilfældigt (terning) kast.

23

og: også. - *klamrer*: larmer; skændes.

26

End som: end. - *harm*: vred over.

32

For: fordi.

33

siug: syg.

526

34

Avindsiug: misundelig. - *tør*: vil.

36

lige: samme. - *Verck*: pine. - *Vee*: smerte.

37

inden: inden for.

38

Gevalt: vold, overlast.

39

diß: des.

41

Hierte: kære. - *saa*: sådan.

42

Bade ud: undgælde.

43

Lage: skarpe, ætsende lage.

46

damp: om tågede forestillinger.

47

giennemgliiser: skinner igennem.

48

Hiertets Lyste-svamp: om hjertet der suger (syndige) lyster til sig.

49

kiender: mærker; erkender.

51

Være sig: uanset. *55 for*: til. - *det mig*: det som mig.

Betrængde: nødlidende; plagede. - *Bood*: hjælp; erstatning. - *HERren ...*: gendigtning af Sal. 23 ved Anders Arrebo i hans *K. Davids Psalter*, 1623; melodien (DDK nr. 133) er komponeret af Joh. Walter, 1524.

1.3

Hvi: hvorfor. - *saa*: sådan. - *Hu*: sind.

2.1

Møye: besvær; plage. - 2.3 *som*: som om. - 2.4 *Velte-bølger*: fremvæltende bølger. - 2.6 *der*: som; *Vand* er grundled. - 2.7 *dølger*: skjuler.

3.2

Fra først: lige siden. - 3.3 *idel*: lutter. - 3.7 *viit*: vidt.

4.2

Sit Seyl: Siden renæssancen fremstilles lykkens gudinde ofte med et sejl, der blæser hende hid og did. - *udslaget*: udfoldet. - 4.3 *from*: god. - 4.4 *alt*: helt; stadig. - 4.5 *Bold*: kugle; siden antikken afbildes lykken stående på en kugle (som tegn på ustadighed). - 4.7 *knaged*: knækkede; knagede.

5.4

dreven: udhamret. - 5.5 *froo*: glade. - 5.6 *Roo*: glæde; ro.

6.1

Enlighed: ensomhed. - 6.4 *hvad*: hvad der. - 6.5 *drikker ... om*: drikker på omgang. - 6.6 *fuld*: helt. - 6.7 *GUDS ...*: jf. Es. 49,23.

7.3

Harm: sorg; smerte. - 7.5 *vende*: kan vende. - *hvor*: hvordan. - 7.6 *Lykke-glaß*: om den skrøbelige lykke. - *seer ... til*: ser det ud til.

8.1

Armod: fattigdom. - 8.2 *og*: også. - 8.3 *smaalig*: omhyggeligt; flittigt. - *see mig om*: søge. - 8.4 *bide*: spise. - 8.5 *haanis*: skammer mig. - 8.6 *om*: for.

527

9.1

Fortrykkelse: undertrykkelse, forurettelse. - 9.2 *slig*: sådan. - *Ulempe*: nød; skam. - 9.4 *palted*: pjaltede. - 9.6 *Befinder*: finder. - 9.7 *traske*: træde ned. - *dempe*: ødelægge.

10.1

hudefletter: pisker. - 10.2 *snært*: slag. - 10.3 *rundt om*: omkring i. - *snedelig*: listigt. - 10.4 *Tunge-sluffer*: tunge-slæder (om bagvaskelse). - 10.5 *Skamflik*: skamplet. - 10.7 *Mundsverd*: om tungen, jf. Sal. 57,5.

11.3

Røret: sivet. - *hen og hen*: hid og did. - 11.5 *skuffer*: narrer. - *Flydevand*: flydende vand. - 11.7 *Lykkevinge*: Siden antikken fremstilles lykkens gudinde vinget.

12.1

herforuden: desuden. - 12.2 *Vee*: smerte. - *Sprekke*: pine. - 12.5 *verker*: har smerter. - *vaande-fuld*: fuld af smerte el. angst.

13.1

forfløyet: bortfløjet. - 13.2 *Der*: som; *Vinde* er grundled. - 13.3 *Rad*: skelet; ribber (i et blad). - 13.4 *hensiver*: siver bort. - 13.6 *Leer*: om kroppen, jf. 1.Mos. 2,7. - 13.7 *slet*: helt. - *udsoted*: medtaget af sygdom.

14.5

Stilk-stand: ro. - 14.7 *frøse*: frøs.

15.4

Med: sammen med.

16.4

Hvege-stade: usikre sted.

17.1

Age-læs: vognlæs.- 17.3 *Piæs*: skum.- 17.6 *stedse*: altid.

18.2

i: over. - 18.4 *undertrædis*: trædes ned. - 18.6 *runden om*: over det hele. - 18.7 *klædis*: beklædes, jf. 2.Kor. 5,1-5.

Hierte-Suk

1

hvi: hvorfor.

7

Hilde: snare.

12

Om: selvom.

13

Angist: sorg; angst. - *mere*: større.

14

Endsom: end.

16

stakked: forpustede.

17

Vee: smerte. - *Vaande*: nød.

21

Verdens Sorg: bekymring for denne verdens ting.

23

vil: er lige ved at.

32

Qvege: oplive.

38

bedrøver: plager.

39

At: for at.

43

tysse: bringe til tavshed.

528

Dend XIV Sang

1.1

tilhaabe: sammen. - 1.2 *gangerpaa Rad*: går på række.- 1.4 *og*: også.

2.1

Demant: diamant. - 2.3 *hvege*: bevæger sig uroligt. - 2.4 *Omhu*: bekymring; omhu. - 2.7 *froe*: glad.

3.1

Lykke: skæbne; lykke. - 3.4 *Harm*: sorg. - 3.7 *qvit*: fri.

4.1

timelig: af denne verden. - 4.4 *Falder ...af*: svigter, forringes dog. - 4.6 *opnaa*: nå.

5.1

stindeste: stiveste. - 5.3 *foorne*: visne. - 5.4 *For dog at*: hvor dog. - *skift*: fordelt. - 5.5 *Vaade*: fare; ulykke. - 5.7 *Stand*: tilstand.

6.1

bemøye: gøre ulejlighed, umage. - 6.2 *Agt*: hensigt. - 6.4 *forsagt*: modløst. - 6.6 *Lystigheds*: glædes. - 6.7 *Blomstris*: blomstre. - *Lyksaligheds Ø*: Forestillingen om de saliges øer stammer fra gr. mytologi.

7.1

Angist: sorg; angst. - 7.2 *Qvide*: frygt; bekymring. - *vinde ... Teen*: tage sin tot aftenen, dvs. ophøre (med at spinde).- 7.3 *Armod*: fattigdom. - 7.5 *Avind*: misundelse; fjendskab. - 7.6 *Vraae*: krog.

8.1

Lod: skæbne. - 8.3 *ikkun*: kun. - 8.4 *fulddrive*: fuldføre. -8.5 *Bom*: vævebom, dvs. den stok som garnet er rullet om; spærrende bom, fængsel. - 8.7 *kiøre ... her-om*: vende op og ned på alting.

Sonnet

Sonnet: ital.: lyrisk digt med enderim på 14 verslinier; ordet er afledt af lat. sonum: klang, og det forklarer den da. betegnelse *Klengerim*.

1

Lykke: skæbne; lykke.

3

Lodde: dele; skæbner. - *lige*: samme. - *skiær*: skærer.

4

Mens: men.

6

Betler-tall: antallet af tiggere. - *slæt*: uden videre.

7

skaaren: skårne, tildelte.

8

palt: pjalt, lap.

9

Hvi: hvorfor. - *skikke*: finde.

10

Imens: siden.

11

hos: til stede. - *og*: også.

13

Saa: sådan.- *Taal*: tålmodighed.

13-14

blæß igien Ad: blæser til gengæld på.

14

hen: bort.

529

Dend XV Sang

Jeg løfter høyt op ...: salme af Hans Thomissøn fra 1565; i *Den danske Psalmebog*, 1569, angives melodien som »Fader vor udi Hmmerig«. - *Fader vor udi Himmerig*: salme af Luther, oversat til da. i Hans Tausens salmebog, *En Ny Psalmebog*, 1553; melodien (DDK nr. 341) er komponeret af Val. Schumann, 1539.

1.2

Hu: sind. - 1.3 *GUDs ... Frygt*: sand guds frygt. - 1.4 *indtrygt*: indpræget. - 1.5-6 *finder ... mig*: mærker at dens søde frugt styrker mig.

2.1

klage: klage over. - 2.3 *Hen over Sjden*: til side.

3.1

Foruden: uden. - 3.4 *lønlig*: skjulte. - *Vraa*: krog. - 3.5 *fauer*: smuk. - 3.6 *sved*: følte svie.

4.2

vildsom: forvirrende. - 4.5 *ræt*: lige. - 4.6 *Ort*: sted.

5.2

Stand: tilstand. - 5.4 *værmed*: varmede. - 5.6 *ved (...)* *holdt*: fortsatte med.

6.1

kyste: kysse. - 6.2 *fandt*: mærkede. - 6.6 *fauned*: omfavnede.

7.1

kaste: kastede. - 7.5 *qvegsom*: styrkende.

8.2

mig: jeg. - 8.4 *Saa*: sådan.

8.5

stedse: altid. - 8.6 *rørte paa*: stødte på.

9.3

Lov: lovprisning. - *Priis*: lovprisning. - 9.4 *lydte*: lød.

10.3

snærted: slog. - *Avinds*: misundelses; fjendskabs. - *Riis*: knippe af kviste, brugt som strafferedskab. - 10.5 *efterstræbte*: stræbte efter. - 10.6 *snedelig*: snedigt.

11.4

hvedsed: hvæssede. - 11.6 *Huldskab*: trofasthed.

12.1

Toorn: tjørn(ekrat). - 12.6 *Armod*: fattigdom.

13.3

Jeg: så at jeg. - *din ... Frygt*: sand frygt for dig. - 13.4 *uforrykt*: uforstyrret. - 13.5 *holdt*: hold. - *der ... staa*: så at jeg bliver stående i guds frygt. - 13.6 *overgaa*: drive over.

14.1

Mig tiener ...: jf. salmens motto, Rom. 8,28. - 14.3 *virker... til*: fremkalder for mig.

15.1

mig i Vey: i vejen for mig. - 15.2 *agter*: ænser. - 15.3 *Skalcke-snidd*: ond list. - *Snære-garn*: fælde. - 15.5 *Harm*: sorg; skade.

16.1

Slange-snært: slangepisk. - 16.2 *Dragen(s)*: om Satan, jf. Johs. Åb. 12,9. - *Stiært*: hale. - 16.4 *Ædder*: gift. - *jo*: ikke. - 16.5 *Hudstryge*: piske.

17.1

Hvad: uanset hvilken. - *Brøst*: mangel. - 17.2 *er min Trøst*: så er det min trøst at.

17.5

mig ... seer: ser er gavnligt for mig.

18.3

daarlig: tåbeligt. - 18.5 *Seyerverk*: ur. - 18.6 *Tarv*: fornødenhed.

19.5

maa: kan. - 19.6 *passé paa*: tjene.

530

Sonnet

Sortnet: se note til s. 252.

3

Lykkens: skæbnens; lykkens. - *Middel-punct*: midtpunkt. - *ihvor*: hvordan end. - *gaar omkring*: forløber; forandrer sig.

6

Bukt: bøjning.

7

verkelig: mærkværdige.

9

kiende: erkende; mærke.

12

anker paa: klager over. - *Lykke-glas*: om den skrøbelige lykke.

13

ankelig: sørgelig.

14

vel tilpas: helt rigtigt.

Den XVI. Sang

for: før. - *Siunge vi af Hiertens Grund*: salme af Hans Christensen Sthen fra 1578; melodien (DDK nr. 302) kendes siden middelalderen.

1.1

Hierte: kære. - 1.5 *Spiisemester*: vært; hovmester. - 1.7 *Holder*: fører. - *Opholds Bog*: bog over fortæring.

2.1

Skik: skikkelse. - 2.2 *lønlig*: hemmeligt; skjult. - 2.3 *Barm*: mave. - 2.7 *Furren*: (plov)furen.

3.1

Stand: tilstand. - 3.4 *kryst*: krystet, klemt. - 3.6 *hos*: sammen med. - *Riis*: knippe af kviste, brugt som strafferedskab. - *Aue*: opdragelse. - 3.7 *Tugtens*: opdragelsens.

4.2

Trædt: trådt. - 4.4 *Nu (...)* nu: snart ... snart. - 4.5 *Forsynlighed*: omsorg; styrelse. - 4.6 *loulig*: hæderlige. - 4.7 *hungrigt*: utilstrækkeligt.

5a.3

yndelig: yndefuldt; venligt. - 5a.4 *Viintræ*: jf. Sal. 128,3. - 5a.6 *jeg*: som jeg.

5b.4

Nødtørft: fornødenhed. - *rundelig*: rigeligt. - 5b.6 *dig ... Lugt*: til vellugt for dig; i Gl.Test. modtager Gud ofre som vellugt, jf. 2.Kor. 2,15, hvor de kristne selv beskrives som vellugt for Gud. - 5b.7 *Tugt*: passende opførsel.

6.1

skienkt: skænket, fyldt. - 6.2 *vel-fornøyed*: rigeligt. - 6.3 *At*: så at. - 6.4 *Harme-brusten*: bristefærdig af harme. - 6.6 *skiær*: skærer.

7.1

Signe: velsign. - 7.2 *runde*: gavmilde. - 7.6 *Drøyelse*: varighed. - *leg*: læg. - 7.7 *Hver*: så at hver.

8.7

Trive-stand: tilstand af trivsel.

9.4

Armis: fattiges. - 9.7 *bered*: forberedt.

531

Dend XVII. Sang

iligemaader: ligeledes, -for: før. - *Naar jeg betænker ...*: salme af Peder Nielsen fra ca. 1600; melodien (DDK nr. 434) er kendt fra Hans Thomissøns salmebog, *Den danske Psalmebog*, 1569.

1.1

priselig: prisværdig. - 1.2 *skatte*: regne, vurdere. - 1.4 *Flux*: meget. - 1.7 *og*: også. - 1.8 *din Arv*: nl. Guds folk, jf. f.eks. Sal. 33,12. - 1.9 *Tarv*: behov.

2.1

obner: åbner. - *runde*: gavmilde. - 2.4 *hver*: for hver. - 2.5 *dryber*: lader dryppe. - 2.7 *Dryse-draaber*: faldende dråber. - 2.8 *At*: så at; for at. - 2.9 *Park*: dam.

3.1

spiiser: bespiser. - 3.4 *intet*: ikke. - 3.6 *Af*: fra. - 3.8 *Fæ*: kvæg. - 3.10 *indrømme*: give plads.

4.4

tilmaale: skal tilmåle. - 4.5-7 *løfte op (...)* *Vor Haand*: I Bibelen beder man med udbredte hænder, jf. f.eks. Sal. 88,10. - 4.9 *Fynd*: kraft; virkning.

5.1

saa: sådan. - 5.2 *adspørge*: erhverver. - 5.5 *Vi*: så at vi. - 5.7 *Foruden*: uden.

6.10

beskiære: tildele.

Smaa Børns Hierte-suk

Læsning: bøn. - *for*: før.

1

Disk: spisebord; fad. - *alt*: ganske. - *bered*: klar.

2

for: pga.

3

Velsigne: velsign. - *saa*: sådan.

5

mætte: skal mætte. - *hungrig*: sulten.

7

Land: lande.

11

Spiis: bespis. - *og*: også. - *Livsens Brød*: om Jesus, der i nadveren giver sit legeme, jf. Johs. 6,48-51.

12

Det: som. - *tiente*: erhvervede.

Dend XVIII. Sang

Naar jeg betænker ...: se note til s. 261.

1.1

beslutter: afslutter. - 1.3 *At*: for at. - 1.8 *Af*: fra. - 1.10 *prii*- se: lovpriser.

2.6

Verk: pine. - 2.10 *haanlig*: skammeligt.

3.3

hungrig: sultne. - 3.5 *over*: tilovers. - 3.7 *Vaade*: ulykke. - 3.8 *Tall*: mængde.

4.1

signe: skal velsigne. - 4.3 *Verk*: arbejde. - 4.4 *forrette*: udføre. 532 - 4.8 *At*: så at. - *Uskiæl*: uret. - 4.9 *Armis*: fattiges. - 4.10 *slæt*: helt.

5.4

Livsens Brød: om Jesus, der i nadveren giver sit legeme, jf. Johs. 6,48-51. - 5.5-7 *Troens Haand ... indstikke*: nl. til forvisning om Jesu død og opstandelse, jf. Johs. 20,24-29. - 5.8 *Livsens Flood*: om Jesu blod i nadveren, jf. Johs. 6,53-56. - 5.10 *sidst*: sidste.

Smaa Børns Hierte-suk

Læsning: bøn.

2

udaf: fra.

4

Livsens Brød: om Jesus, der i nadveren giver sit legeme, jf. Johs. 6,48-51.

5

oplus: oplys.

9

Lykk': skæbne; lykke.

Dend XIX. Sang

Jeg beder dig ...: Salmen findes i Hans Thomissøns salmebog, *Den danske Psalmebog*, 1569; melodien (DDK nr. 362) kendes fra Strasbourg 1525. - og: også.

1.4

Tarv: nytte; behov. - 1.5 *signer*: velsigner.

2.2

næp: næppe. - *tallte*: var. - 2.6 *sloe løs*: gav mig til. - *gange*: gå. - 2.7 *Miil*: 1 mil er ca. 7,6 km. - 2.8 *spæ*: spæd.

3.2

Glutte:- bårne-. - 3.6 *træde*: betræde. - 3.7 *Hand*: vejen. - 3.8 *korted*: formindskede.

4.1

lod: lukkede. - 4.6 *møysom*: besværlig. - 4.7 *skiden*: snavset. - 4.8 *Vred*: drejede, vendte.

5.1

kiendt: lært. - 5.2 *Fra Ungdom op*: fra ungdommen af. - 5.3 *Endog*: selvom. - 5.4 *lekre*: behagelige. - 5.5 *af*: fra. - 5.8 *velte*: væltede.

6.2

tilskriver: retter til. - 6.5 *At*: så at. - *kiende*: mærke; erkende. - *maa*: kan. - 6.6 *Sky*: Guds nærvær viste sig under israelitternes ørkenvandring som en sky om dagen og som en ildstøtte om natten, jf. f.eks. 2.Mos. 13,21. - *Skyggis*: om beskyttelse, jf. f.eks. Sal. 91,1-2. - 6.7 *Lius*: lys. - *staa*: skal stå. - 6.8 *at*: for at. - *klæde*: smykke.

7.4

Sorrigs: bekymrings; sorgs. - *Tall*: antal. - *Tylter*: dusiner. - 7.7 *færdig*: klar. - 7.8 *Reyse-tøy*: bagage.

533

8.2

mager: begiver. - 8.3 *Jeg ... jo*: før jeg mindes. - 8.8 *udløbe*: løbe til ende.

9.4

Øye-meed: mål; hensigt, - *føye*: ordne.

9.8

jo: ikke. - *skrente*: glide.

10.2

paa ... sette: angribe mig. - 10.3 *tør*: kan. - 10.7 *Soolen*: om Jesus, jf. Johs. Åb. 21,23. - 10.8 *skee*: skal ske.

11.3

Stand: position. - 11.4 *støde*: støtte. - 11.5 *bange*: vanskelige. - *Kor*: vilkår. - 11.8 *vildsom*: forvirrende. - *Lykke*: skæbne; lykke.

12.3

Mig ... for: kommer mig i møde. - *Raab*: råb om. - 12.6 *age*: køre. - 12.7 *Buld*: byld.

13.3

Tøyel: tøjle. - 13.5-6 *skiær Dybt i*: synker i (vejbanen).

14.1

Saa: sådan. - 14.3 *Vel dend*: godt står det til for den. - 14.4 *mager*: ordner. - 14.8 *Hvo*: hvem der.- *sidt*: siddet.

15.2

driver: gennemfører. - 15.6 *Som ... betiene*: som ikke kan hjælpe mig til. - 15.7 *jo*: stadig.

16.1

Livsens Vey: vejen til (evigt) liv, jf. Johs. 14,6.- 16.3 *Kontrafey*: portræt, billede.

16.6

henkaste: kaste bort.

17.4

vare: beskytte. - 17.6 *forrette*: udføre. - 17.7 *Haders*: fjendes. - *Meed*: mål. - 17.8 *tilbagesette*: skal hindre.

18.2

Aflægs: udslidt. - 18.4 *Beenhuus*: bygning med opgravede knogler. - 18.5 *foort*: straks. - 18.7-8 *Indtil ...*: nl. ved dommedag. - 18.7 *Dødsens Poort*: om graven, jf. Job 38,17, der i oversættelsen af 1647 forklares sådan.

Hierte-Suk

2

Adam(s): Ved Adams synd opstod arvesynden, jf. Rom. 5,12- 19. - *palter*: pjalter.

3

Fra først: så snart.

4

Føde-grav: grav, som jeg fra fødslen er bestemt til.

6

hand: den.

8

Reyse-pladsen: området for min færden.

9

Reyse klodd: bevægelige kugle.

13

slem: snavset; slem.

14

træde: betræde.

17

daglig Dag: hver dag.

18

Alt: ganske.

20

At: til at; for at. - *nære*: ernære.

23

Vaade-fald: farlige tilfælde.

24

loulig: hæderlige.

534

26

blive: forblive. - *huld*: nådig; trofast.

27

vel... gaar: går godt.

30

roo: glæde; ro.

Dend XX. Sang

Beklage af ald min Sinde: anonym salme, kendt siden Malmøsalmebogen 1533; melodien kan føres tilbage til en holl. salmebog fra 1540.

1.7

Værv: hverv, ærinde. - *at*: for at. - *drive*: udføre.

2.1

ophidse: ophejse. - 2.3 *tridse*: hejse. - 2.6 *Sky-kast*: kastevinde. - 2.7 *skikke*: sende.

3.2

næp: næppe. - 3.5 *og*: også. - 3.7 *Kule*: vindstød.

4.1

snekke: skib. - 4.3 *tildekke*: Gud lukkede arken efter Noa, 1.Mos. 7,16. - 4.4 *Der*: da. - 4.6 *Kiiste*: ark. - 4.8 *Hierte*: kære.

5.2

dine: nl. israelitterne, jf. 2.Mos. 14. - 5.3 *Vaade*: fare. - 5.7 *At*: så at. - *lured*: narret.

6.1

fare: drage. - 6.3 *Befinder*: finder; mærker. - *obenbare*: åbenlyst. - 6.4 *Strand*: hav. - 6.5 *Vidne*: vidnesbyrd om. - 6.7 *Alt*: hele. - *overspender*: spænder over.

7.1

true: jf. Matt. 8,23-27. - 7.2 *kaade*: vilde. - 7.4 *skryde*: brøler.

7.5

snart: hurtigt. - 7.6 *Blik*: blikstille. - 7.7 *opføre*: føre frem.

8.3

Bølgens Huus: om skib. - 8.4 *skok*: skare. - 8.5 *stedse*: altid. - 8.6 *Luftens Fyrstis*: Djævlens, jf. Efes. 2,2.- 8.7 *Leviathan(s)*: havuhyre, jf. f.eks. Es. 27,1.

9.3

bøye: bøje sig. - 9.4 *slae ... feyl*: svigt os ikke.

10.2

far: forsvinder. - 10.4 *glar*: glas. - 10.5 *Vi*: så at vi. - *mod*: på. - 10.6 *berede*: forberede.

Hierte-Suk

5

Reet: lige.

6

tindre: suser.

7

tunder: farer.

8

Endog: selvom. - *Stang*: slå, lås.

9

kiender: mærker; erkender.

11

pebler: pibler.

14

lønlig: skjulte. - *Vraa*: krog.

15

Hvor: hvordan; hvor.

535

16

rutter: farer afsted.

17

pikker: banker.

21

At: for at.

23

baêr: flad, bar.

27

stekke: afkorte.

30

Boode-bekke: bække af bod(stårer). *alt det ...*: det sidste vers i Salmernes Bog, Sal. 150,6. - *love*: skal lovprise.

[x]; [x];[x];[x]; [x]:: se note til s. 167

DANIELIS PAULLI: 1640-1684, boghandler, forlægger og avisudgiver i København. - *kiende (...)* for: anerkende som. - *og*: også. - *Titul*: titel(blad). - *for*: foran. - *sær*: særlig. - *forretrøckt*: trykt.